

REFERENCES

1. Antonenko – Davydovych, B. (1994). Yak my hovorymo [As we speak]. «Osvita», Kyiv, Ukraine.
2. Vashulenko, M. (2001). Formuvannya movnoyi osobystosti molodshoho shkolyara v umovakh perekhodu do 4-richnoho pochatkovoho navchannya [Formation of the linguistic identity of the junior pupil in the transition to a 4-year elementary education]. *Pochatkova shkola*, №5, 11–14.
3. Interaktyvni metody navchannya v praktytsi roboty pochatkovoyi shkoly (2008) [Interactive teaching methods in the practice of elementary school] / uporyadn. Strebna, O. V. and Sotsenko, A. O. 6-e. Vyd. hrupa «Osnova», Kharkiv, Ukraine.
4. Kolomiyets', M. P. and Molodova, L. V. (1998). Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign language words]. «Osvita», Kyiv, Ukraine.
5. Pometun, O. and Pyrozhenko, L. (2002). Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya: praktyka, dosvid [Interactive Learning Technologies: Practice, Experience]. «Osvita», Kyiv, Ukraine.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЄФІМЕНКО Ірина Миколаївна – вчитель початкових класів I кваліфікаційної категорії комунального закладу «Новгородківський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад».

Наукові інтереси: шляхи формування комунікативних умінь і навичок молодших школярів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

YEFIMENKO Irina Nikolaevna – teacher of elementary school classes I and qualification category of the communal institution «Novgorodka Educational Complex» secondary school I-III grades – pre-school educational institution».

Circle of research interests: ways of forming communicative skills and skills of junior schoolchildren.

Дата надходження рукопису 14.04.2019р.

УДК 378.637.016:53

ЗАБОЛОТНИЙ Володимир Федорович –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики і методики навчання фізики, астрономії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID 0000-0002-7866-6000
e-mail: Zabvlad@gmail.com

СЕРГІЄНКО Володимир Петрович –

доктор педагогічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
ORCID ID 0000-0001-5310-4346
e-mail: v.p.sergienko@npu.edu.ua

ХОМЯКОВСЬКИЙ Юрій Людвігович –

старший викладач кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій, Вінницького національного аграрного університету
ORCID ID 0000-0003-7567-5000
e-mail: t.khomiakovska@gmail.com

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИКИ НА ОСНОВІ STEM ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Зміст, результати та протікання навчально-виховної роботи в закладі вищої освіти суттєво залежать від того, наскільки систематично, глибоко і цілеспрямовано здійснюється контроль освітнього процесу як один із обов'язкових аспектів в багатогранній діяльності керівництва ЗВО, факультетів і кафедр з управління всією навчальною діяльністю. Педагогічна наука розглядає контроль як важливу складову частину освітнього процесу, яка спрямована на досягнення глобальної мети – підвищення якості навчання і виховання студентів. Відповідно в системі фахової підготовки

майбутнього учителя фізики педагогічна діагностика є важливою складовою формування знаннєвої, діяльнісної та оцінювальної компонент змісту освіти. Особливої актуальності набуває це питання в методичній підготовці майбутнього учителя фізики у зв'язку зі змінами концепції навчання в закладах середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема контролю навчальних досягнень студентів під час вивчення дисциплін професійної підготовки була предметом досліджень вчених-методистів П.С.Атаманчука, В.Ф.Заболотного, О.І.Іваницького, С.В.Коробової,

Н.А.Мисліцької, В.Д. Шарко тощо. В дослідженнях автори пропонують характеристику критеріїв, показників та рівнів сформованості методичної компетентності студентів. Однак, залишається відкритим питання модернізації підходів до форм організації різного типу контролю.

Метою статті є опис підходів до оцінювання методичної підготовки майбутнього учителя фізики в умовах інтенсивного розвитку інформаційного середовища.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети використано *теоретичні методи*: аналіз, узагальнення та систематизація методичної, психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, аналіз нормативно-правової документації в сфері освіти, освітніх та навчальних програм; інтерпретаційно-аналітичний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як будь-який компонент педагогічної діяльності, контроль базується на дидактичних принципах - теоретичних положеннях, у відповідності до яких має здійснюватись практична діяльність викладача та студентів і на основі яких визначаються зміст перевірки та оцінювання знань, їх методи і форми. У педагогічних дослідженнях виділяють наступні принципи контролю знань у вищій школі: дієвості, систематичності, індивідуалізації, диференціації, об'єктивності, єдності вимог, оптимальності [2].

Найпоширенішими формами контролю знань студентів є усне і письмове опитування, самостійні і контрольні роботи, тестові завдання, колоквіуми, курсові та дипломні роботи, заліки та екзамени. Під час практичної діяльності використовують вхідний, поточний, підсумковий і заключний види контролю навчальних досягнень. Традиційні форми контролю в наш час доповнюються тестовими формами, які активно впроваджуються у навчальний процес.

На першому курсі педагогічного університету такий вид роботи розглядається нами в рамках методичної компетенції як етапу учіння, на якому фіксується увага майбутніх учителів на прийоми і способи здійснення контролю навчальних досягнень. Вже на цьому етапі слід познайомити студентів з відомими методами діагностики рівня знань [1].

Автори [1] виділяють сім прогнозованих рівнів навчальних досягнень з фізики, які органічно можна співвіднести з впроваджуваною у вищій школі критеріальністю за шкалою Європейської кредитно-трансферної системи.

Традиційна оцінка ефективності навчального процесу в заліково-екзаменаційній формі по завершенню семестру бездоганно доведена багаторічним досвідом застосування. Однак, у ряді випадків досконалий контроль навчальних досягнень студента двічі за навчальний рік можна розглядати як запізнілий зворотній зв'язок, який не передбачає часових умов для системної або індивідуальної корекції знань, умінь і навичок.

Перехід до кредитно-трансферної системи оцінювання знань базується на урізноманітненні спектру характеристик взаємовідносин студента і

викладача під час навчання і визначається індивідуальними особливостями та цільовими установками кожної із сторін, змістом навчальної дисципліни, формами організації навчального процесу, матеріальною базою тощо [2,3,4].

Своєрідним мірилом розподілу навчального навантаження є так звані залікові одиниці – термін, що відповідає 30-м академічним годинам. На перший погляд здається, що змін власне немає, так як замість академічної години відводиться блок – залікова одиниця, який кратний числу тижнів навчання у семестрі і кількості годин, що відведені для читання лекцій, проведення семінарських і практичних занять та лабораторних робіт. Однак, не слід спрощено сприймати таке нововведення, адже введення нової одиниці вимірювання навчальної і методичної роботи призводить до кардинальних змін у початковому процесі. Основне з них – це питання об'єктивної оцінки якості навчання студента, яка за новою системою, майбутнім стандартом, буде визначатись рейтингом успішності студента з відповідної дисципліни та інтегрально з дисциплін навчального плану. Ось тут до попередньої освітньої системи виникають певні запитання з організації сесії, її тривалості, результативності. Не розв'язаним залишається питання щодо тих студентів, які не в змозі засвоїти окрему навчальну дисципліну з відповідним рейтингом, вищим FX, відраховувати їх, чи надавати можливість повторного вивчення курсу, питання переведення з курсу на курс та інше.

Друга група питань пов'язана з організацією самостійної роботи, на яку згідно кредитно-трансферної системи передбачено близько 50% навчального часу, відведеного за навчальним планом для вивчення дисципліни. Має бути чітко розроблений, відомий студенту графік проведення контрольних і самостійних робіт, перевірки самостійних завдань. Студента слід забезпечити індивідуальними і контрольними завданнями, необхідно створити відповідну інформаційну базу [2; 3; 4].

Контроль навчальних досягнень включає в себе поточну, проміжну та підсумкову атестацію. Семестр поділяється на три етапи: перші два - 7-8 тижнів кожен, третій – 2 тижні. Цим закладається модульність вивчення дисципліни. Проміжна атестація на семінарських і лабораторних заняттях здійснюється за підсумками поточної успішності в чітко визначені терміни. В останні два тижні семестру студент має можливість скласти або перескласти завдання, які не вдалося захистити на високу оцінку у відведений раніше термін.

Така система оцінювання має суттєві позитивні моменти в навчальному процесі:

- реальна якісна робота студента протягом семестру з метою отримання вищого рейтингу;
- реалізується рівномірність роботи студента під час семестру;
- знижується суб'єктивізм та випадковість оцінки знань, у зв'язку з накопичувальною системою оцінки навчальних досягнень.

Вважаємо доцільним, опираючись на 100-бальну шкалу, оцінювати поточні навчальні досягнення студентів з методики навчання фізики максимум 60 балів та максимальним екзаменаційним балом – 40 балів.

Екзамен проводиться у комбінованій формі – письмово студенти дають відповідь на 3 запитання білета, усно - на два. Кожне питання білета оцінюється у 8 балів. Підсумкова оцінка формується на основі екзаменаційної і семестрової складових. Варто зазначити, що отримання оцінки «задовільно» за традиційною 4-х бальною шкалою, вимагає від студента набрати за відповіді на питання білета 15-19 балів, для отримання оцінки «добре» – від 20-24 балів, «відмінно» – 25 балів і вище.

Сумарний семестровий бал може бути збільшений за рахунок додаткового виконання студентом робіт когнітивного і креативного спрямування (підготовка повідомлення, написання рефератів, участь в олімпіадах тощо).

Дотримуємось переконання в тому, що семестровий екзамен є важливим етапом предметної та методичної підготовки і має бути обов'язковою заключною складовою підсумкового етапу оцінювання навчальних досягнень студента, як етап узагальнення, систематизації, встановлення внутрішньопредметних та міжпредметних зв'язків тощо. Досить інформативним виявляється порівняльний аналіз семестрового і екзаменаційного рейтингів.

Одним із простих і зручних критеріїв, який можна використати – це розрахунок відхилення (Δ) реального екзаменаційного бала від очікуваного (N_i) за результатами роботи студента протягом семестру [5, с.333].

Якщо максимальна кількість балів за екзамен $N_{екз.мах}$ визначена у $\sum 40$ балів, робота під час семестру оцінюється $N_{сем.мах}$ в 60 балів, то

ймовірнісний бал $N_i = \frac{N_{екз.мах}}{N_{сем.мах}} \cdot N_{iсем}$,

$$N_i = \frac{40}{60} \cdot N_{iсем} = \frac{2}{3} \cdot N_{iсем},$$

де $N_{iіде}$ - реально отримана кількість балів студентом за всі передбачені види діяльності модуля.

Відхилення визначається як $\Delta = N_{екз.} - N_i$ і буде мінімальним за умови активної роботи студента з усіх запланованих напрямів діяльності, що визначені у даному модулі. Розбіжність, як правило, спостерігається під час різних вимог викладача протягом семестру і під час проведення екзамену.

Відносно форми проведення контролю навчальних досягнень студента – майбутнього учителя фізики, важливо підкреслити, що знання –

це одне із головних основ підготовки, однак уміння висловлюватись (викладати) виразною, зрозумілою мовою фізичної науки слід віднести у розряд важливих.

Аналіз письмових відповідей на питання екзамену, колоквиуму, контрольної роботи засвідчує, що студенти торкаються лише фундаментальних законів і величин, формально поспішують співвідношення, графіки, а решта – не менш важливе упускається. Запис розв'язування задач, як правило, представляє собою нагромадження написаних (закреслених) формул, без будь-яких коментарів. Мотивується це тим, що студент відчуває брак часу для виконання завдання. Такі письмові форми контролю позбавлені, мабуть чи не найціннішої ланки контрольного заходу – особистісного спілкування з кваліфікованим викладачем, під час якого є можливість відслідковування ходу думки, суджень, встановлення розуміння суті питання та наявність умінь трактувати його мовою фізичної науки.

Саме з цих позицій та з урахуванням потреби в уміннях організувати проведення усного опитування учнів ми практикуємо методичні завдання для студентів під час вивчення методики навчання фізики. Виконання таких завдань передбачає декілька цілей. По-перше – це поглиблення фахових знань теоретичного матеріалу, по-друге – розширення обсягу термінологічної і мовленнєвої підготовки, по-третє – розвиток умінь передбачення і знаходження способу розв'язання певної педагогічної ситуації та вибору прийомів і способів організації навчальної діяльності учнів під час розв'язання відповідної проблеми. Це є один із шляхів формування методичної компетентності майбутнього вчителя фізики. Обговорення запропонованої методики розв'язання проблеми відбувається під час семінарських, практичних занять, консультацій, конференцій.

Поточний контроль призначений для безпосереднього відслідковування рівня засвоєння знань і умінь студентів під час вивчення дисципліни. Він забезпечує можливість діагностування засвоєння окремих елементів навчальної програми, виявлення динаміки дидактичного процесу, дає можливості для аналізу засвоєння знань та проведення, за необхідності, відповідної корекції прийомів та способів формування знань.

Поточний контроль на лекційних заняттях з методики фізики ми проводимо у формі діагностичного тестування. Така методика проведення лекційного заняття описана у монографії [2]. Тут наведемо фрагменти діагностичних тестів, які пропонуються студентам під час бліц-контролю на лекції з методики навчання фізики.

У підручнику з фізики написано: «Густина є фізичною величиною, рівною відношенню маси тіла до його об'єму». Це твердження є ... (з наведених відповідей виберіть правильну).

А. Визначенням. Б. Фізичним законом. В. Дослідним фактом. Г. Назвою явища. Д. Гіпотезою.

Яке з тверджень можна вважати гіпотезою при вивченні конвекції?

A. Конвекція - це поняття. Б. Конвекцію можна вивчати експериментально. В. Конвекцію можна вивчати теоретично. Г. Конвекція - вид теплопередачі. Д. Конвекція використовується в техніці.

Фізичні поняття, величини, закони, закономірності, теорії, принципи і постулати фізики – це:

- A. Компоненти побудови курсу фізики;
- B. Структурні одиниці фізичних знань;
- C. Етапи вивчення фізичних знань;
- D. Елементи знань з фізики;
- E. Шлях наукового пізнання.

Формами поточного контролю на практичних заняттях є перевірка виконання завдань семінару, тестові завдання, методичні диктанти, виступ студентів з повідомленням, самостійні роботи, оцінювання підготовлених додаткових методичних завдань (презентацій, реферату, узагальнених схем тощо).

Для виявлення рівня знань фактичного матеріалу з конкретних питань вивчення методики навчання фізики зручними у багатьох випадках зарекомендували себе тести, побудовані на основі функціонально-структурного аналізу. Тестові завдання у такому випадку являють собою логічно пов'язані ланцюжки, що забезпечує глибоку і різносторонню перевірку фізичних понять, закономірностей між фізичними величинами, уміння формулювати фізичні закони тощо.

Тестові завдання для перевірки знань з методики навчання конкретних тем шкільного курсу фізики, можуть містити такі запитання.

1. Як ви вважаєте, чи є межі застосування першого закону термодинаміки?

A. Закон застосовуємо завжди, оскільки це фундаментальний закон.

B. Закон застосовується лише для замкненої системи.

B. Закон застосовується тільки для системи з реальним газом.

Г. Закон застосовується в тому випадку, коли відбувається зміна внутрішньої енергії.

2. Із наведених нижче ознак виділіть суттєві для поняття «матеріальна точка»:

A. «розміри тіла значно менші за відстань, яку проходить це тіло»

B. «тіло рухається поступально»

B. «матеріальна точка має масу»

Г. «матеріальна точка має малу за розміром масу»

Педагогічні вимірювання методичної підготовки майбутніх учителів фізики у педагогічних університетах вимагають практичної розробки. Мета таких вимірювань очевидна – отримання числових еквівалентів рівня підготовки студента. Зміст і структуру педагогічних вимірювань під час навчання методики фізики можна подати таким чином:

- теорія розробки тестів і практика тестової підготовленості студентів;

- рейтинг студентів за рівнем знань;

- моніторинг навчальних досягнень з певної дисципліни;

- розробка загальних показників ефективності і якості навчальної діяльності майбутніх учителів фізики з методики її навчання.

Поряд з цим, аналіз результатів виконання тестових завдань зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень учнів показує, що перехід до такої форми контролю від традиційної вимагає попередньої підготовки. Зокрема студента – майбутнього учителя фізики, слід навчити заповнювати бланки відповідей, виправляти у них власні помилки без шкоди для оцінки. Під час семінарських занять з методики навчання фізики студенти мають досягнути в неспішній логічній послідовності тестові технології та навчатись новій формі запису відповідей. Наприклад, незвичним є те, що у тестових завданнях відкритої форми після числового значення не слід записувати одиниці вимірювання, як це вимагається під час розв'язування задач за традиційною формою. Студент навчений зі шкільної парти виконувати розрахунки значення одиниць фізичних величин в СИ, а вимоги до тестових відповідей, в окремих випадках, передбачають запис у інших одиницях.

Таким чином, введення тестової форми контролю навчальних досягнень з фізики з автоматичною перевіркою результатів вимагає розробки дидактичних матеріалів для студентів – майбутніх учителів фізики, які дають можливість:

- ознайомитись з різними формами тестових завдань з фізики;

- засвоїти нові форми запису відповідей до різних тестових завдань;

- закріпити загальнонавчальні уміння, сформовані під час вивчення суміжних дисциплін.

Варто зазначити, що під час підготовки дидактичних матеріалів ми враховуємо суттєву відмінність між поточним і заключним тестуванням. Зокрема, основною властивістю залишкових знань має бути їх системність. Адже під час навчання не лише заповнюються комірки пам'яті фактологічною інформацією, а й формується структура взаємозв'язку між комірками – кантівська пізнавальна матриця, за допомогою якої індивід в подальшому буде організовувати і структурувати потік нової інформації [3]. Саме з позицій взаємозв'язків – причинно-наслідкових, ієрархічних, логічних, хронологічних варто здійснювати заключну перевірку навчальних досягнень.

Для проведення тестування з методики навчання фізики нами використовується автоматизована система MyTest для оцінювання навчальних досягнень студентів та учнів, яка є відкритою програмою і її можна завантажити з мережі Інтернет [4].

Програма MyTest підтримує такі типи завдань закритої і відкритої форми: одиничний вибір, множинний вибір, встановлення відповідності,

встановлення послідовності, вказівка істинності або помилковості тверджень, ручне введення числа, ручне введення тексту.

Завдання складається з питання і варіантів відповіді. Текст питання і варіантів може містити текст, рисунки, фото, формули.

У завданнях закритої форми можна виділити основну частину, яка містить постановку проблеми, і готові відповіді, сформульовані викладачем.

Тестові завдання закритого типу передбачають різні варіанти відповіді на поставлене запитання: з наведеного переліку відповідей вибираються одна або декілька правильних відповідей, правильні (або неправильні) елементи списку тощо.

В процесі розробки тестових завдань закритої форми кількість дистракторів доцільно збільшити до 3-4-х, щоб зменшити ймовірність вгадування правильної відповіді. В ідеалі кожен дистрактор повинен приблизно однаково використовуватись усіма студентами, які обирають неправильну відповідь. Якщо дистрактори стають неправдоподібними, вони не виконують свою функцію, тобто виходить завдання не з гіпотетичною, а реально меншою кількістю відповідей. Дистрактор, який не вибирається в якості правильної відповіді, зазвичай називають непрацюючим. Якщо в завданні є хоча б один непрацюючий дистрактор, то його необхідно видалити для покращання завдання. Це дозволить виявити не формальну, а реальну кількість відповідей до завдання тесту. Якщо все дистрактори в завданні не працюють, то студенти можуть легко виконати навіть найскладніше завдання, вибравши одну єдину правильну відповідь. Таким чином, можна сказати з упевненістю, що дане завдання сконструювано не правильно, тобто необхідно по-новому формулювати неправильні відповіді.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. На нашу думку, запропонована система контролю знань студентів з методики навчання фізики є важливою ланкою в формуванні методичної компетентності студентів, запровадження якої у навчальний процес підтвердило гіпотезу дослідження про підвищення інтересу до вивчення методики фізики, організації ефективної навчальної діяльності під час семестру та досягнення студентами кращих показників рівня знань та умінь.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук П. С., Семерня О. М. Моделювання пізнавальної діяльності студентів через управлінські впливи з методики навчання фізики. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна.* Кам'янець-Подільський, 2011. Вип. 17: Інноваційні технології управління компетентісно-світоглядним становленням учителя фізики, технології, астрономії. С. 10-13.
2. Заболотний В. Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами

мультимедіа : монографія. Вінниця: «Едельвейс і К», 2009. 454 с.

3. Заболотний В. Ф. Теоретико-методологічні засади процесу моніторингу в освіті. *Наукові записки. Педагогічні науки.* Кіровоград, 2007. Вип. 77. Ч. 2. С. 45-50.

4. Мисліцька Н. А. Організація фахової підготовки майбутнього учителя фізики з використанням методичної пропедевтики : монографія. Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2017. 308 с.

REFERENCES

1. Atamanchuk, P. S., Semernya, O. M. (2011). Modelyuvannya piznaval'noyi diyal'nosti studentiv cherez upravlin's'ki vply'vy` z metody'ky` navchannya fizy'ky` [Modeling of cognitive activity of students through managerial influences on the methodology of teaching physics]. *Zbirny'k naukovy'x prac' Kam'yanecz'-Podil's'kogo nacional'nogo universy'tetu imeni Ivana Ogiyenka. Seriya pedagogichna.* Kam'yanecz'-Podil's'ky', Ukraine, №17: Innovacijni tehnologiyi upravlinnya kompetentnisno-svitoglyadny'm stanovlenniam uchytelya fizy'ky`, tehnologiyi, astronomiyi, 10-13.
2. Zabolotny`j, V. F. (2009). Formuvannya metody'chnoyi kompetentnosti uchytelya fizy'ky` zasobamy` mul'ty`media [Formation of methodical competence of the teacher of physics by means of multimedia] : monografiya. «Edel'veys i K», Vinny`cya, Ukraine.
3. Zabolotny`j, V. F. (2007). Teorety'ko-metodologichni zasady` procesu monitory`ngu v osviti [Theoretical and methodological principles of the monitoring process in education]. *Naukovi zapu'sky`. Pedagogichni nauky`. Kirovograd, Ukraine, №77, II, 45-50.*
4. My'slicz`ka, N. A. (2017). Organizaciya faxovoyi pidgotovky` majbut`ogo uchytelya fizy'ky` z vy`kory'stanniam metody'chnoyi propedevty'ky` [Organization of professional training of the future teacher of physics using methodical propaedeutics] : monografiya. TOV Nilan-LTD, Vinny`cya, Ukraine.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗАБОЛОТНИЙ Володимир Федорович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики і методики навчання фізики, астрономії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Наукові інтереси: теорія та методика навчання (фізика та технології).

СЕРГІЄНКО Володимир Петрович – доктор педагогічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Наукові інтереси: теорія та методика навчання (фізика).

ХОМЯКОВСЬКИЙ Юрій Людвігович – старший викладач кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій Вінницького національного аграрного університету.

Наукові інтереси: дослідження фізичних основ енергозбереження та вивчення формування екологічної свідомості та енергоощадного світогляду майбутніх фахівців сільського господарства, а також проблеми мотивації вивчення фізики студентами ЗВО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

ZABOLOTNYI Volodymyr Fedorovich –

Dr.hab. of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Physics and Methods of Teaching Physics, Astronomy Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky,

Circle of research interests: theory and methodology of teaching (physics and labor training).

SERGIENKO Volodymyr Petrovych – doctor of pedagogical sciences, professor, director of the

Educational and Scientific Institute of Continuing Education of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov.

Circle of research interests: theory and methodology of teaching (physics).

KHOMIAKOVSKIY Yuriy Ludvigovich – Senior Lecturer of the Department of Mathematics, Physics and Computer Technologies, Vinnytsia National Agrarian University.

Circle of research interests: is engaged in research of physical bases of energy saving and studies of the formation of ecological consciousness and energy-saving outlook of future specialists of agricultural sector, as well as the problems of motivation of university students for learning physics

Дата надходження рукопису 03.04.2019р.

УДК 378.12

ЗАПОРОЖЦЕВА Юлія Сергіївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та андрагогіки комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

ORCID ID 0000-002-2944-4911

e-mail: yulyaza@ukr.net

МІЖКУЛЬТУРНА ОСВІТА ЯК ШЛЯХ ДО ВЗАЄМОДІЇ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна реальність все більше стає полікультурним простором, в якому відбувається визнання відмінностей, множинності культурного і соціального універсуму, толерантності, діалогу культур.

У центрі уваги даної статті аналіз полікультурного суспільства, а також рівня міжкультурної взаємодії. Тож одним із найважливіших питань стає момент узгодженості термінологічного апарату відповідно до проблеми освіти.

Проблема стійкості полікультурного суспільства постає як проблема організації його простору, де все чіткіше наголошується на безпеці, гарантії життя, правах людини. Вона пов'язана з аналізом інститутів, які задають суспільству стабільність розвитку, а також політичних і освітніх ініціатив, дій, які забезпечують культурну та соціальну політику розвитку полікультурного середовища [1]. Йдеться про реальну політику мультикультуралізму, яка має свою освітню специфіку. У найзагальнішому вигляді мультикультуралізм визначається як особлива форма інтегративної, асимілятивної ідеології, за допомогою якої полікультурне суспільство реалізує політику соціальної злагоди на умовах рівного співіснування різних форм культурного життя [5].

Особливо важливим питання видається для освітян, оскільки процес навчання є відображенням різних явищ, що відбуваються у суспільстві, та може

змодельовати й утілити нові культурні зразки, які сприятимуть створенню сприятливої дружньої атмосфери, розвитку взаєморозуміння, підвищення рівня толерантності, емпатії, що є запорукою підвищення працездатності і академічної успішності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В межах освітянських стратегій найбільш детально розроблені й поширені у світі концепції мультикультурної (Дж. Бенкс) та міжкультурної (Г. Ауернхаймер, П. Бателан, В. Ніке та ін.) освіти. Авторами К. Грант, З. Мальковою, С. Ніето, Л. Супруновою, У. Хантером були розроблені концепти втілення цих теорій у педагогічній практиці. Українські учені та дослідники (Н. Якса, В. Огнев'юк, С. Сисоева, О. Хижняк та ін.) вивчали питання термінології у сфері полікультурної освіти [3; 6; 7].

Мета статті. Стаття присвячена висвітленню природи вживання термінів «полікультурний» та «мультикультурний» в зарубіжному й українському науковому дискурсі.

Для досягнення поставленої мети використовувалися такі **методи дослідження:** аналіз, узагальнення, систематизація науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Західноєвропейські інтелектуали все наполегливіше закликають європейців, в процесі будівництва об'єднаної Європи, вийти за межі даної ментальності і контактів і звернутися до бачення ширшого